

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMA ȘCOLARĂ PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

TEOLOGIE MORALĂ

(curriculum diferențiat)

CLASA A XI-A

Filiera vocațională

Profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară)

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 26 / 05.01.2007

NOTĂ DE PREZENTARE

Disciplina *Teologie morală* se studiază în cadrul curriculumului diferențiat pentru clasa a XI-a, ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară), fiindu-i alocate 2 ore/săptămână pentru acest an de studiu.

Alături de celelalte discipline teologice, studiul acestei discipline școlare în liceele cu profil teologic are ca scop familiarizarea elevilor cu principiile esențiale ale vieții morale creștine, formarea unor valori și atitudini moral-creștine, în acord cu cerințele societății contemporane și cu misiunea Bisericii astăzi, care să fundamenteze dezvoltarea personalității elevilor și a profilului spiritual al acestora. Teologia morală are o evidentă finalitate practică, de adaptare și de transformare a vieții prin trăirea în Hristos.

Elaborarea programei școlare de *Teologie morală* a avut în vedere exigențele impuse de reforma curriculară din învățământul preuniversitar. Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru ciclul superior al liceului pe componentele trunchi comun și curriculum diferențiat determină, la nivelul programei școlare, organizarea ofertei educaționale în competențe și conținuturi ale învățării, prezentate distinct pentru fiecare dintre aceste componente. Stabilirea competențelor și selectarea conținuturilor au fost realizate respectând principiile relevanței, accesibilității și transmiterii sistematizate a cunoștințelor. Selectarea temelor a urmărit atât logica metodico-didactică a organizării unui curriculum bine articulat, precum și logica internă a domeniului de studiu.

Programa școlară de *Teologie morală* este structurată pe următoarele componente:

- competențele generale, definite ca ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi;
- valori și atitudini, promovate prin învățarea acestei discipline școlare;
- competențe specifice (derivate din competențele generale) asociate cu conținuturi ale învățării;
- lista unităților de conținut;
- sugestii metodologice;
- recomandări bibliografice pentru lectura suplimentară.

COMPETENȚE GENERALE

1. Argumentarea elementelor specifice teologiei morale
2. Integrarea valorilor teologiei morale în structurarea propriilor atitudini și comportamente
3. Aplicarea învățăturilor moralei creștine în rezolvarea problemelor din viața individului și a comunității
4. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice teologiei morale, în diferite contexte de comunicare
5. Corelarea cunoștințelor de teologie morală cu cele dobândite la alte discipline de studiu

VALORI ȘI ATITUDINI

- Manifestarea unui comportament adecvat credinței și moralei creștine, în diferite situații concrete de viață
- Dobândirea unor atitudini conștiente și responsabile față de sine și față de ceilalți, în conformitate cu învățătura Bisericii
- Dezvoltarea interesului pentru aprofundarea cunoștințelor religioase în vederea permanentei deveniri spirituale
- Manifestarea respectului față de pluralismul etnic, cultural și religios

CLASA A XI-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Argumentarea elementelor specifice teologiei morale

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Definirea unor elemente fundamentale din domeniul teologiei morale	- Virtuțile divine - Păcatul: definiția, clasificarea păcatelor
1.2. Explicarea aspectelor referitoare la conștiință, din perspectiva teologiei morale	- Morala, theologia moralis - Elemente schimbătoare și statornice ale moralei - Păcatul și omul creștin

2. Integrarea valorilor teologiei morale în structurarea propriilor atitudini și comportamente

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Sintetizarea specificului virtuților transcendente	- Virtuțile divine - Virtutea credinței - Virtutea speranței - Virtutea iubirii - Formele extraordinare ale slujbei divine: jurământul, făgăduința
2.2. Analizarea atitudinilor și comportamentelor ce au la bază virtuțile moralei creștine	- Viața credinței în noi - Puterea formatoare de viață a speranței - Iubirea de Dumnezeu și de aproapele - Iubire și asceză
2.3. Explicarea consecințelor negative ale păcatelor, asupra vieții personale și a comunității	- Păcatele contra religiozității - Păcatele împotriva credinței - Păcatele contra iubirii

3. Aplicarea învățăturilor moralei creștine în rezolvarea problemelor din viața individului și a comunității

3.1. Identificarea modalităților de aplicare în viața de zi cu zi a învățăturilor moralei creștine	- Atitudinea corectă față de bunurile materiale - Valabilitatea faptelor - Factori ai calificării morale - Comportamentul religios ca obligație umană - Elementele comune ale cultelor religioase și surplusul creștin - Rugăciunea - Duminica – ziua jertfei și al cultului
3.2. Argumentarea importanței aplicării normelor morale în relațiile cu Dumnezeu și cu semenii	- Răspunsul omului la iubirea lui Dumnezeu - Sensul adorării lui Dumnezeu - Problematika rugăciunilor de implorare - Rugăciunea comună a Bisericii: psalmul - Învățătura morală a Bisericii - Moralitatea încrederii și a cinstei - Morala – cauză comună - Familiile în sensul „mai larg” al cuvântului

4. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice teologiei morale, în diferite contexte de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Analizarea semnificațiilor și a modalităților de utilizare a termenilor specifici teologiei morale în diferite contexte	- Moralitate în știință și cultură - Familia și societatea - Moralitatea muncii și odihnei

5. Corelarea cunoștințelor de teologie morală cu cele dobândite la alte discipline de studiu

Competențe specifice	Conținuturi
5.1. Utilizarea cunoștințelor dobândite la alte discipline de studiu în analiza elementelor de teologie morală	- Religiozitatea umană și creștină - Căsătoria - Familia creștină - Elementele comune ale cultelor religioase și surplusul creștin
5.2. Realizarea de comparații între cunoștințele de teologie morală și cele dobândite la alte discipline de studiu, referitoare la anumite atitudini și comportamente morale	- Iubire și asceză - Cumpătarea - Dreptatea

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

Noțiuni introductive în domeniul teologiei morale

- Morala, theologia moralis
 - Morala
 - Theologia moralis
 - Elemente schimbătoare și statornice ale moralei

Bazele teologiei morale generale

- Morala și istoria revelației
 - Începuturile
 - Cultele care nu cunosc revelația
 - Vechiul Testament
 - Isus Cristos
 - Învățătura morală a Bisericii
- Omul – personalitate morală
 - Conștiința
 - Virtuțile
 - Vocația – obiectiv final
 - Morala – cauză comună
- Faptele
 - Valabilitatea faptelor
 - Factori ai calificării morale
- Păcatul
 - Definiția
 - Clasificarea păcatelor
 - Păcatul și omul creștin
- Legea naturii
- Legea morală

Răspunsul moral al omului: „Iubește-ți domnul tău!”

- Virtuțile divine
 - Virtutea credinței – Importanța fundamentală a credinței; Viața credinței în noi; Păcatele împotriva credinței, responsabilitatea noastră
 - Virtutea speranței – Legătura credinței și a speranței; Puterea formatoare de viață a speranței
 - Virtutea iubirii – Răspunsul omului la iubirea lui Dumnezeu; Iubirea de Dumnezeu și de aproapele; Păcatele contra iubirii; Iubire și asceză

Religiozitatea creștină

- Religiozitatea umană și creștină
 - Definiția religiozității; tipurile religiozității
 - Dumnezeu Sfânt
 - Personalitatea religioasă
 - Comportamentul religios ca obligație umană
 - Elementele comune ale cultelor religioase și surplusul creștin
- Duminica – ziua jertfei și a cultului
- Rugăciunea
 - Definiția rugăciunii; tipuri de rugăciune
 - Sensul adorării lui Dumnezeu
 - Problematika rugăciunilor de implorare
 - Rugăciunea comună a Bisericii: psalmul
- Formele extraordinare ale slujbei divine
 - Făgăduința: sensul, condițiile, făgăduința monahală
 - Jurământul: sensul, condițiile
- Păcatele contra religiozității
 - Păcate izvorâte din credulitate: cultul fals, idolatria, superstiția, spiritismul
 - Nepăsarea și disprețul față de religiozitate

Obligațiile morale ale omului: „Iubește-ți aproapele!”

- Căsătoria și familia; familia creștină
 - Rolul familiei în planurile lui Dumnezeu creator și mântuitor
 - Morala pregătirii pentru căsătorie și a vieții de familie
 - Obligațiile copiilor către părinți
 - Familia și societatea
- Familiile în sensul „mai larg” al cuvântului
 - Națiunea
 - Statul
 - Omenirea
 - Biserica
- Atitudinea corectă față de bunurile materiale
 - Lumea bunurilor materiale: terenul întâlnirii cu aproapele
 - Cumpătarea
 - Dreptatea
 - Cinstea
- Moralitatea muncii și a odihnei
 - Munca
 - Utilizarea timpului liber
- Moralitate în știință și cultură

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară de *Teologie morală* pentru clasa a XI-a, ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară) a urmărit deplasarea accentului de pe conținuturi pe competențe, asigurându-se astfel o perspectivă nouă asupra domeniului teologic și asupra demersului didactic. Competențele specifice au fost corelate cu unitățile de conținut, avându-se în vedere posibilitatea ca o competență specifică să poată fi realizată prin una sau prin mai multe unități de conținut.

Prezentul curriculum are ca scop prezentarea principalelor elemente ale teologiei morale. Finalitățile acestui domeniu teologic nu sunt numai de ordin informativ-instructiv, cât mai ales de natură formativ-educativă. Astfel, programa a pus accent pe modalitățile de valorificare și aplicare a cunoștințelor teoretice, în vederea formării de atitudini și comportamente în concordanță cu morala creștină. Acestea trebuie să fie, în același timp, aplicabile în contextul secularizat al societății contemporane și în concordanță cu noile scrisori enciclice, apostolice, pastorale.

Selectarea conținuturilor a ținut cont de logica internă a domeniului și a luat în considerare principiile accesibilității (în raport cu nivelul de dezvoltare a elevilor), al atractivității (prin raportare la problematica societății contemporane și la interesele elevilor) și al varietății conținuturilor.

Pentru realizarea competențelor specifice, se recomandă utilizarea unor strategii de învățare variate, precum:

- dezbateră privind importanța și semnificația diferitelor elemente de morală creștină;
- studiul de caz cu rol de exemplificare a elementelor de morală creștină;
- problematizarea cu rol de analiză a elementelor de morală creștină în diferite contexte de viață;
- argumentarea biblică și patristică;
- utilizarea, în procesul de predare-învățare, a noilor tehnologii informatice și a altor mijloace audio-vizuale – pentru ilustrarea diferitelor aspecte practice de morală creștină.

RECOMANDĂRI BIBLIOGRAFICE PENTRU LECTURA SUPLIMENTARĂ

1. *** *Katolikus erkölcsstan*, Gyulafehérvár, Alba Iulia, 1994.
2. Berán, Ferenc, *A keresztény erkölcs alapjai*, Szent István Társulat, Budapest, 1999.
3. Boda, László, *Erkölcsteológia*, vol. III-IV, Budapest, 1980.
4. Mácz, István, *Kísértés a jóra*, Szent István Társulat, Budapest, 1993.
5. Szabó, Kálmán, *Erkölcsei életünk*, Kairosz, 2001.
6. Szabó, Kálmán, *Mindennapi erkölcsünk*, Kairosz, 2001.
7. Varga, Andor, *Az erkölcsi élet alapjai*, Róma, 1978.